

250443

ต้องการและสภาพพื้นฐาน ของการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายของรัฐ

**Need and Background of Education Management
of the Philosophy of the Sufficiency Economy
under the Government Policy**

คณะผู้วิจัย

สิทธิพล ราชอินทร์

ลัดดา ศิลาโนทัย

ธีรชัย เนตรกนอมศักดิ์

อังคณา ตุงคะสมิต

ปิยะวรรณ ศรีสุรกัน

หัวหน้าโครงการที่ 1

ผู้ร่วมวิจัย

ผู้ร่วมวิจัย

ผู้ร่วมวิจัย

ผู้ร่วมวิจัย

โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย ประเภททุนอุดหนุนทั่วไป
มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552

ชื่อเรื่อง ความต้องการและสภาพพื้นฐานของการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายของรัฐ

คณะผู้วิจัย:	อาจารย์ ดร.สิทธิพล อาจอินทร์	หัวหน้าโครงการวิจัย
	รองศาสตราจารย์ลัดดา ศิลาน้อย	ผู้ร่วมวิจัย
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรชัย เนตรนอมศักดิ์	ผู้ร่วมวิจัย
	อาจารย์ ดร.อังคณา ตุงคะสมิต	ผู้ร่วมวิจัย
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยะวรรณ ศรีสุรักษ์	ผู้ร่วมวิจัย

ปีการศึกษา 2552

บทคัดย่อ

250443

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและสภาพพื้นฐานของการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายของรัฐ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มเป้าหมายเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 10 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการและสภาพพื้นฐานของการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายของรัฐ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ผลการวิจัยพบว่า

1) ความต้องการในการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายของรัฐ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา โรงเรียนมีความต้องการในการบริหารจัดการในสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายของรัฐในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การสนับสนุน ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนมีความต้องการในการจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.3) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา โรงเรียนมีความต้องการที่จะพัฒนาบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ บุคลากรปฏิบัติงานตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านสังคม

2) สภาพพื้นฐานในการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายของรัฐ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

2.1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา โรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวนโยบาย การวางแผน การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.3) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา โรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การติดตาม ประเมินผล และสรุปผล เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของบุคลากร

Title : Need and Background of Education Management of the Philosophy of the Sufficiency Economy under the Government Policy

Researchers :	Dr. Sitthipon Art-in	Head Project
	Assoc Prof. Ladda Silanoi	Staff
	Assist.Prof.Dr.Teerachai Netthanomsak	Staff
	Dr. Angkana Tungkasamit	Staff
	Assist.Prof.Piyawan Srisuruk	Staff
Published Year :	2009	

Abstract

250443

This research was aimed to study need and background of education management of the philosophy of the sufficiency economy under the government policy of schools in office of the basic education commission, ministry of education. The target were 10 schools under education officer Khon Kaen Zone 1-5, education year 2551. The research instrument was 5 set of rating scale questionnaires of current situation and needs of education management of the philosophy of the sufficiency economy under the government policy. The results were shown as below;

1. The needs of education management of the philosophy of the sufficiency economy under the government policy was at high level in total for considering in each issue was as follow;

1.1 School management was in the highest level, especially on supporting learning resources for teaching of the philosophy of the sufficiency economy.

1.2 Curriculum and teaching was in the highest level, especially on developing local learning content of the philosophy of the sufficiency economy.

1.3 Personal development was in the highest level, especially on behaving of the philosophy of the sufficiency economy and be able to be a good model in society.

2. The Background of education management of the philosophy of the sufficiency economy under the government policy was at medium level in total, for considering in each issue was as follow;

2.1 School management was in medium level, the least practiced were the participating of the guardians and communities for setting the policy, planning, curriculum development and teaching of the philosophy of the sufficiency economy.

2.2 Curriculum and teaching was in high level, the least practiced was local learning content of the philosophy of the sufficiency economy.

2.3 Personal development was in medium level, the least practiced was following up, evaluation, and conclusion for developing teaching.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง ความต้องการและสภาพพื้นฐานของการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายของรัฐ เป็นงานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนงบประมาณ พุทธศักราช 2552 จากการจัดสรรของสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณในครั้งนี้

สืบเนื่องจาก กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (2550 - 2554) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการศึกษาความต้องการและสภาพพื้นฐานของการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายของรัฐ เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

คณะผู้วิจัย ใคร่ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ดร.ทักษิณา เครือหงส์ ดร.จินดามาศ โกศลชื่นวิจิตร ดร.พัชร จันทร์เพ็ง ที่ได้ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ ผู้บริหารและคณะครู โรงเรียนบ้านหนองกงวิทยาคาร โรงเรียนบ้านโนนม่วง โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน 2 โรงเรียนบ้านแดงใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนบ้านขามป้อม ราษฎร์นุกูล โรงเรียนบ้านหันศิลางาม โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยค้อมิตรภาพที่ 206 โรงเรียนอนุบาลเขาสวนกวาง โรงเรียนบ้านหนองหัวสุมใจ โรงเรียนอนุบาลภูเวียง โรงเรียนกุดขอนแก่นวิทยาคม ที่ให้ความร่วมมือเป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้

ผลงานวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คณะผู้วิจัย

เมษายน 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
3. ขอบเขตของการวิจัย	5
4. ข้อตกลงเบื้องต้น	5
5. นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	5
6. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545	7
2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	8
3. นโยบายด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ	11
4. หลักการ แนวคิด ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	12
5. การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา	22
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย	57
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	58
1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	58
2. กลุ่มเป้าหมาย	58
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	59
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	61
5. การวิเคราะห์ข้อมูล	61

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	62
1. ความต้องการในการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายของรัฐ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	62
2. สภาพพื้นฐานในการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายของรัฐ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	69
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	73
1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	73
2. วิธีดำเนินการวิจัย	73
3. สรุปผลการวิจัย	74
4. อภิปรายผล	76
5. ข้อเสนอแนะ	79
บรรณานุกรม	82
ภาคผนวก	86
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ	87
ภาคผนวก ข หนังสือราชการ	89
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	105
ภาคผนวก ง ประวัติและผลงานของคณะผู้วิจัย	112

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ตัวอย่างการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	19
ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างสัปปริสธรรม 7 กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	19
ตารางที่ 3 มาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ช่วงชั้นที่ 1	36
ตารางที่ 4 มาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ช่วงชั้นที่ 2	37
ตารางที่ 5 มาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ช่วงชั้นที่ 3	38
ตารางที่ 6 มาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ช่วงชั้นที่ 4	38
ตารางที่ 7 ขั้นตอนการดำเนินงานและกิจกรรมการนิเทศ	42
ตารางที่ 8 รายชื่อโรงเรียนและจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย แยกตามโรงเรียน	59
ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย	62
ตารางที่ 10 ความต้องการ การจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายของรัฐ	65
ตารางที่ 11 สภาพพื้นฐานการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายของรัฐ	69

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพประกอบที่ 1 องค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	17
ภาพประกอบที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่	18
ภาพประกอบที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียง	27
ภาพประกอบที่ 4 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	40
ภาพประกอบที่ 5 ขั้นตอนการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา	42
ภาพประกอบที่ 6 กรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการ ในการจัดการศึกษาตามแนว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายของรัฐ	57
ภาพประกอบที่ 7 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	60